

# MUZIKALE VERTELTOCHT DOORHEEN WERELDOORLOG 1

Culturele raad i.s.m.

Gemeentebestuur van Zelzate,

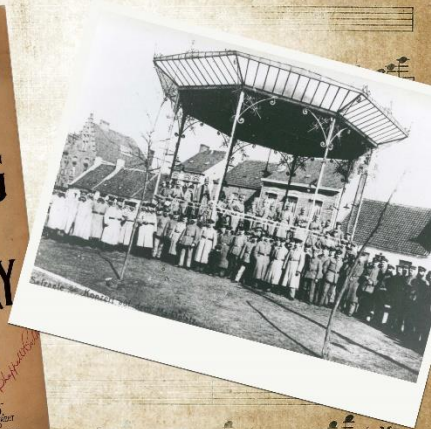
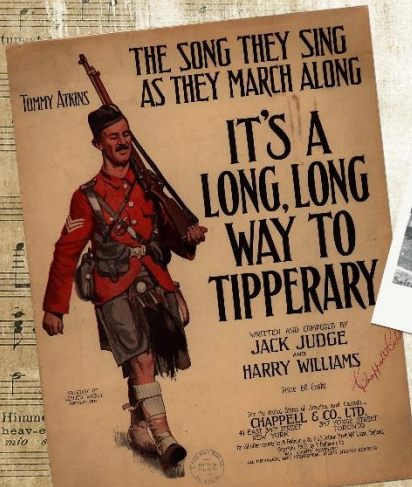
Glissando en

onderwijs van de  
Vlaamse Gemeenschap



# CAMPUS ZELZATE

## Brochure



go-zelzate.be



Facebook.com/  
koninklijkatheneumzelzate

Basisschool De Reigers  
Langestraat 2  
8960 Zelzate  
09 345 99 58

Middenschool Zelzate  
Ontingemingsstraat 41b  
8960 Zelzate  
09 345 70 24

Koninklijk Atheneum Zelzate  
Ontingemingsstraat 41b  
8960 Zelzate  
09 345 59 10

## Beste cultuurliefhebber

Sinds 2014 herdenkt het Koninklijk Atheneum van Zelzate de gebeurtenissen rond de Eerste Wereldoorlog. Zo hebben we het eerste jaar een interactieve WO I-wandeling gemaakt door Zelzate. Het jaar daarop besloot de school om een WO I-fietstocht uit te stippelen in het grensgebied. Om de herdenking van Wereldoorlog I verder te zetten, organiseren we ook dit jaar een evenement.

Deze editie pakken we anders aan. We zorgen namelijk voor een **muzikaal en poëtisch spektakel** in samenwerking met de culturele raad en het gemeentebestuur van Zelzate. Net zoals de vorige jaren nemen de leerlingen van het 6de jaar boekhouden-informatica de organisatie van dit evenement op zich. De avond zit vol muzikale en poëtische, creatieve ideeën die speciaal gekozen werden om de herdenking aan de Eerste Wereldoorlog onvergetelijk te maken. Leerlingen en leerkrachten brengen een gevarieerd programma van tekst en zang, met werk van o.a. Einstürzende Neubauten, Wladimir Majakowski, Virginie Loveling, Paul Van Ostaijen, Georg Trakl, August Van Cauwelaert, Daan Boens, Franz De Backer en Siegfried Sassoon.

De teksten in deze brochure nemen je mee doorheen de oorlog, van de aanleiding tot de wapenstilstand. Wij wensen je veel leesgenot en we hopen dat je thuis nogmaals kan nagenieten van deze verteltocht.



## DEEL 1: CONFLICTHAARDEN (DE AANZET)

**Telegramconversatie tussen Kaiser Wilhelm II van Duitsland en de Russische tsaar Nicholas II aan de vooravond van de oorlog... (Lament – Einstürzende Neubauten)**

### The Willy-Nicky telegrams

[Tsar to Kaiser]



*I appeal to you to help me. An ignoble war has been declared. Very soon I shall be overwhelmed, forced to take extreme measures. Such a calamity, European war. I beg you to do what you can. Stop your allies from going too far.*  
Nicky



[Kaiser to Tsar]

*The spirit still dominates the country that led them to murder their own king. Dastardly murder deserved punishment. In this case politics plays no part at all. Your very sincere and devoted friend and cousin*  
Willy



[Kaiser to Tsar]

*I cannot consider Austria's action an 'ignoble' war. It would be quite possible for Russia to remain a spectator of the conflict without involving Europe in the most horrible war. Military measures would jeopardize my position as mediator which I readily accepted on your appeal to my friendship and my help.*  
Willy



[Tsar to Kaiser (This and the previous telegraph crossed.)]



*Thanks for your telegram conciliatory and friendly. The official message by your ambassador is in a very different tone. Beg you to explain this divergency! It would be right to give the problem to the Hague-conference. Trust in your wisdom and friendship. Your loving Nicky*

[Tsar to Kaiser]



*Military measures for reasons of defence. I hope that they won't interfere with your part as mediator. We need your pressure on Austria to come to an understanding. Nicky*

[Kaiser to Tsar (This and the previous telegraph crossed.)]

*If Russia mobilises, my role as mediator is ruined. The weight of the decision lies on your shoulders. Now who have to bear the responsibility for Peace or War. Willy*



[Kaiser to Tsar]

*In my endeavours to maintain the peace I have gone to the utmost limit. Responsibility for the disaster will not be laid at my door. The peace of Europe may be maintained if Russia stops the military measures. My friendship for you and your empire has always been sacred to me. Willy*



[Tsar to Kaiser (This and the previous telegraph crossed.)]



*To stop our military preparations is technically impossible. No provocative actions. Negotiations take place. I give you my solemn word for this. We are far from wishing war. Your affectionate Nicky*



[Tsar to Kaiser]



*I wish to have the guarantee from you that these measures do not mean war. We shall continue negotiating for the benefit of our countries. Universal peace dear to our hearts. Our long proved*

*friendship must succeed in avoiding bloodshed. Nicky*

[Kaiser to Tsar]

*I pointed out to you the way by which war may be avoided. I requested an answer for noon today, no telegram has reached me yet. I therefore have to mobilise my army. Willy*



## DEEL 2: HET BEGIN VAN DE OORLOG (1914)

### Oorlog Verklaard

(Wladimir Majakowski, vertaling Tom Lanoye)



‘extra editie! avondblad! extra editie!  
italië! duitsland! vers van de pers!’ en  
het bloed gutste in stromen van purper  
het plein op, donker omrand met crapuul  
het koffiehuis klopte tot bloedens toe op zijn  
muil, paars aanlopend van beestengebrul: ‘wij  
gaan de rijen besmetten met schiftend bloed het  
marmer van rome dopen met onweer van kogels’

de hemel – in rafels aan angels van bajonetten –  
zaaide sterrentranen uit lijk meel uit een zeef en  
mededogen door laarzen gestampt en vertreden  
kermde: ‘och laat me toch gaan laat me leven’

bronzen generaals op gebeeldhouwde sokkels  
bédelen: ‘ontboeit ons wij kennen de wegen’  
de ruiters smakt al afscheidskussen in het rond  
het voetvolk snakt al naar moord in triomf



de bulderlach van kanonnenbas doorboert  
de stille waan der stedelijke stapelkazernes  
en de westenwind, als was’t rode sneeuw,  
voert sappige vlokken mensenvlees aan



het plein zwelt op van de legers, root na root,  
aders van drift op voorhoofd gespannen:  
‘op de promenades in wenen wrijven wij straks  
onze sabel schoon aan het satijn van wijven’

de venstertjes riepen zich schor: 'avondeditie!  
italië en oostenrijk! vers van de pers!' en uit  
de donkere nacht omkranst het crapuul  
gutsten en gutsten stromen in purper



## Oorlogsdagboeken 1914-1918 (Virginie Loveling)

**Maandag, 3 Augustus.** Duitsland heeft gisteren den oorlog verklaard aan Frankrijk. Zwart grijze wolken zeilen onweerdreigend aan het zwerk. De lucht is zwoel-benauwend. Soldaten, twee, vier of meer tegelijk, trekken naar St-Pieters station. Aan den boord van een trottoir op den Kortrijkschen Steenweg staat een jong en flink soldaat bij een jong en flink meisje. Achteloos voor opspraak of benieuwdheid staan ze daar. Zij draagt een klein hoedje, dat deels hare wangen bedekt; die wangen zijn rond en bleek. Haar licht kleed is van sierlijken snit met gele roosjes overbloesemd; ietwat boven het middel op den rug met een gesp toegesnoerd, doet het hare slanke vormen uitkomen. Hij draagt de soldatenmuts met den rooden band, de driekleurige kokarde en het nummer van zijn regiment. Hij heeft een fijn gelaat, glad geschoren, sterk van bos. Zijn donkere oogen zijn met warme streeling op haar gericht. Hij zegt iets, wat als een bemoediging is vermeend en poogt te glimlachen. Een enkel woord, dof uitgesproken, antwoordt zij onverstaanbaar voor de voorbijgangers. Hun taal is Fransch. Strak ziet zij naar hem op met onbewogen uitdrukking, als wijdde zij al hare aandacht om zijn beeld vast in haar geheugen te prenten. Soldaten trekken voorbij. Ze spoeden zich naar den trein. Hij schiet als wakker: hij moet ook gaan. En zij weet het. De vier



handen omstrengelen elkander, in zachten, sprakeloozen duw, de armen strekken zich horizontaal in hun volle lengte ver van 't lichaam uit, als in dubbel kruisgebed, en zinken moedeloos neder. Hij ijlt de straat over en met het hoofd naar den grond trekt zij stadwaarts verder. Waar en wanneer zullen zij elkander wederzien!...



**nog 3 Augustus.** Links voorbij het klooster van den Schreiboorn, aan den uitgang van het smalle steegje, dat steil afdaalt naar de Leie, waarvan het water diep beneden een glimpje schiet, staat eene groep menschen: oude vrouwen met verlepte aangezichten in vuile kleederdracht, grijsaards met stoppelbaarden, slordige werkeloozen, een vaal gezelschap.



Eene der vrouwen, jong van gestalte draagt een wichtje in den arm; het kan nog niet rechop zitten, zoo klein is het. Ze houdt de vrije hand voor haar neergeheld aangezicht, als verborg ze visioenen te akelig voor haar blik. Een achtjarig meisje verschuilt schreiend het hoofdje in de plooiën van haar rok. Een vierjarig jongetje, mooi en frisch, met licht kroeshaar, barvoets met bloote beentjes, in een armzalige plunje, bruin als de grond, waarop het staat, kijkt, half benieuwd, half beteuterd naar al dat ongewone gedoe. Uit het steegje klimt een stoere man op. De groep wijkt uiteen, plaats makend. Angstige oogen zijn op hem gericht. Hij is nog niet in soldatenpak. Zijn werkkleeren zijn tamelijk rein doch reeds versteld: groote, vierkante, donkere lappen zijn over de knieën op het afgewasschen goed van zijn broek genaaid. Hij ziet rood, wat verwilderd. Een grijschlach vertrekt zijn grooten mond met blanke tanden. Hij stapt recht naar de vrouw met het wichtje toe en legt de hand op haar schouder: "Allo, wijf, bezie mij eens." Hij wil schertsen, maar 't gelukt hem niet een vroolijken toon aan te slaan. Zij heft een betraand aangezicht op en steekt hem de hand toe. "En wat



zegt ge tegen mij, we zijn toch getrouwde menschen," steeds opgewekt. "God beware u," antwoordt zij, barst in snikken uit en laat het hoofd vallen op den schouder van eene, die naast haar staat. "Adju dan," zegt hij voortgaande, en zich omkeerend, "adju nog ne keer." Het knaapje loopt hem achterna op zijn bloote voetjes. Begrijpt het iets van den toestand en het gebeurende? "Vader," schreeuwt het en klist zich aan zijne knieën. Hij tilt het kind in de hoogte en omschrijft er een halven kring mede, zooals een priester met het Hoogwaardige doet: het is een offer, dat hij aan de omstaanders toont; dan zet hij het met een stoot op de aarde neder. Die man heeft gedronken: zijn tong was wat belemmerd en onvast is zijn gang. Van tijd tot tijd, blijft hij staan, met zijn vuisten op de borst slaande: "Kanonvlesch!" zegt hij. Vroeger zal hij bij de troepen zijn geweest. Hij heeft er een beetje Fransch geleerd en brengt het te pas: "çair à canon, kanonvlesch, çair à canon!" herhaalt hij roepend, bij afwisseling op zijn borst slaande, beangstigd door zijn geburen nagekeken.



## DEEL 3: DE TROEPEN KOMEN BELGIË BINNEN

### Oorlogsdagboeken 1914-1918 (Virginie Loveling)

**Maandag 12 October.** De Duitschers zijn in de stad. De troepen trekken in dichte paradegelederen voorbij het Stadhuis op in de richting der Brugsche poort. De volkshoopen op de gaanpaden zien sprakeloos toe. Een commissaris van politie, met den dienstsluier aan, gaat voorop; een Uhlaan volgt en dan nog paardevolk; Uhlanan met de lange lans omhoog; andere cohorten van voetgangers waarover het staal der op de geweren ook hooggehouden bajonnetten blanke vonken



schiet in de Octoberzon; helmen wedijveren blinkend met hen om prijs. De hemel is vlekkeloos blauw als in een zuiderland. Kanonnen en grof geschut sluiten den optocht. De getalsterkte wordt op twintig duizend man geschat. Allen zijn in de kleur van gedroogde grijze aarde gekleed. 's Namiddags loopen er hier en daar rond, vragen den weg naar hun bestemming, zitten aan de koffiehuisen, roepen wel eens "'pst, pst!'" achter de jonge meisjes, koopen worst of ham in de spekwinkels, chocolade en koeken bij de bakkers.

Een heeft zeker eten gevraagd aan 't huis hier rechtover. Hij krijgt een pak in wit papier gewikkeld, en trekt er mede danknikkend voort. Een ander belt aan een koetspoort op den Steenweg en vraagt of er stalplaats is voor paarden.

# Plots (Paul Van Ostaijen)

## PLOTS

binnen de kring van haar moedeloosheid  
begon de stad te  
leven



Music Hall ligt  
vol  
vaag  
verlangen  
in zijn elektrispaarzaamheid  
mensen in spanning  
vóór het banale wonder

Music hall een ballon die  
b  
a  
r  
s  
t  
e  
n

gaat

lig nou niet te klessen  
het leven ah ah  
alles is zonder zin  
nu  
kattedrek

LEVE DE GE  
VIVE  
MAX  
KREPEERDEN

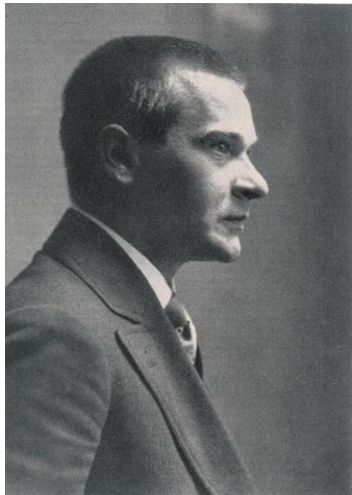


misschien wordt eens  
de nood zo groot

alle dijken breken.

## Grodek (Georg Trakl)

Am Abend tönen die herbstlichen Wälder  
Von tödlichen Waffen, die goldnen Ebenen  
Und blauen Seen, darüber die Sonne  
Düstrer hinrollt; umfängt die Nacht  
Sterbende Krieger, die wilde Klage  
Ihrer zerbrochenen Münder.  
Doch stille sammelt im Weidengrund  
Rotes Gewölk, darin ein zürnender Gott wohnt  
Das vergoßne Blut sich, mondne Kühle;  
Alle Straßen münden in schwarze Verwesung.  
Unter goldnem Gezweig der Nacht und Sternen  
Es schwankt der Schwester Schatten durch den schweigenden Hain,  
Zu grüßen die Geister der Helden, die blutenden Häupter;  
Und leise tönen im Rohr die dunklen Flöten des Herbstes.  
O stolzere Trauer! ihr ehernen Altäre  
Die heiße Flamme des Geistes nährt heute ein gewaltiger Schmerz,  
Die ungeborenen Enkel.



## DEEL 4: GEVECHTEN IN DE WESTHOEK (IJZER/IEPER)

### VLAAMSE DICHTERS AAN HET IJZERFRONT

#### Afscheid (August Van Cauwelaert)

Voor de Jongens die me droegen.  
Mijn jongens, ver genoeg gedragen  
Mijn wrak uit nachtelijken strijd;  
Nu zullen andere armen schragen  
Mijn wankelende krachtloosheid.

Laat neer den last, wij moeten scheiden.  
Een hand, een groet en dan: vaarwel.  
Ik ga Gods tragen dag verbeiden,  
Gij keert ter daverende hel.

Lijk kindren uit één bloed verbonden  
Ons eendre droom en eendre nood.  
Toen schouder wij aan schouder stonden,  
In 't dreigend aanzicht van den dood.

Wij hebben saam ons brood gebroken,  
Elkaar gereikt den broederdrank,  
En, trouw den zwijgende 'eed, gewroken  
Wie stervend voor ons vaandel zank.

Maar wie zal u naar 't vuur nu leiden  
En voeren naar de zegepraal?  
Mijn jongens, gaat, en God bevrijde  
Uw leven voor het vliegend staal.



## Mijn handen (Daan Boens)

### MIJN HANDEN

Ik zie mijn schamele handen rood van bloed,  
Het druppelt langs de vingers en de knoken,  
Het dringt in al de poriën en 't doet  
Me pijn, of water op mijn vlees zou koken.

Ik huil en weet niet wat dit bloed bediedt.  
Ik leefde in nare droom en 't plots ontwaken  
Herleidt me in donkre nacht, in 't dichte riet  
Der posten waar kanonnen vuur op braken.

Ik zie vóór mij weer mannen-schimmen staan...  
Ik riep! — maar weet niet wat nadien gebeurde. —  
Ik voel slechts dat mijn handen zijn belaën  
Met bloed, of ik gezichten openscheurde.

O 't aangezicht van de mens, die leerde doden !

Uit *Menschen in de grachten*, 1918



## Na den aanval (Franz De Backer)

De lage zon is rood van bloed; - ge waart een kind,  
met lichten lach om uwen mond, en blonde haren  
en blije, heldere oogen.....



De lage zon is rood van bloed; - ge werdt bemind,  
stil liefde-licht, dat rondom u bleef waren  
in zachte regenbogen.....

De lage zon is rood van bloed; - de felle steek,  
in 't wilde gevecht voor 't land, het arme liet optglijpen  
uw klare en warme leven...

De lage zon is rood van bloed; - wat zijt gij bleek,  
met al die rust op uw gelaat, en zijn uw lippen  
gereeds ten kreet gebleven.....

De lage zon is rood van bloed; - ik ween om u



## Loopgraaf (Lament - Einstürzende Neubauten)



Hoe kan ik dansen in  $\frac{4}{4}$ ?  
Hoe kan ik dansen in de smalle grachten?  
Het is zo stil vannacht  
De maan is rond en vol  
Ik wil  
Ik wil dansen  
Maar hoe kan ik dansen in de smalle grachten?  
De kameraden zijn moe tot in hun botten  
De kameraden hebben jenever en een accordeon  
Ze manillen  
met de botten verzonken in de modder  
Ik wil dansen in  $\frac{4}{4}$   
in mijn smalle gracht  
niet in mijn abri  
nee, in de vrije nacht  
Ik wil dansen, nog met de laatste sterren  
Dageraad brengt salvo's en granaten  
daartussen  
onverstoord door het gebulder  
roar roept een koekoek  
Hoe kan ik dansen?  
Hoe kan ik dansen in  $\frac{4}{4}$ ?  
in mijn veel te smal graf





## On patrol in no man's land (Lament - Einstürzende Neubauten)

What the time? Nine?

Fall in line!

Alright, boys, now take it slow.

Are you ready? Steady!

Very good, Eddie.

Over the top, let's go!

Quiet, lie it, else you'll start a riot!

Keep your proper distance, follow along!

Cover, brother, and when you see me hover,  
obey my orders and you won't go wrong.

There's a Minenwerfer coming — look out!

Hear that roar, there's one more ...

Stand fast, there's a Very light ...

Don't gasp or they'll find you all right!

Don't start to bombing with those hand grenades

There's a machine gun, holy spades!

Alert, gas! Put on your mask.

Adjust it correctly and hurry up fast!

Drop! There's a rocket from the Boche barrage ...

Down!

Hug the ground, close as you can,  
creep and crawl, follow me, that's all ...

What do you hear? Nothing near!

Don't fear, all is clear!

That's the life of a stroll

when you take a patrol

out in No Man's Land.

Ain't it grand?

Out in No Man's Land

We can't stop these men ...

They are devils ...

They smile while they kill ... and you can't catch them alive



There's a Minenwerfer .....

Right. boys! Go on'n'do it!

Get the bloody boys!

Get them on the bayonet! ...

Ram it on!

What do you hear?

Nothing near Don't fear, all is clear

That's the life of a stroll

When you take a patrol

Out in No Man's Land

Ain't it grand? Out in No Man's Land



## DEEL 5: HET KERSTBESTAND

### 2nd January 1915 (report from the Hampshire Chronicle)

A lady residing near Winchester wrote to us yesterday as follows:- “I have this morning received a letter from an officer who went to the front with the 8th Division, and in it he says the following, which I think might make interesting reading in your paper:- ‘We had a sort of truce on Christmas Day, and we were out in between the two trenches talking to one another. A German officer gave me two cigars, which were very good, and the men exchanged good wishes and smokes, etc. They told us that they didn’t want to fight us, as they had no grudge against us. They were mostly young fellows, and the officer was only about 21 years of age, and said he had only seen one year’s service. Nearly all the Germans spoke English, and there was one there about 12 years old and also one or two old men with bald heads, and one or two in civilian dress, so you can see they are rather a mixed crowd. It hardly seems credible, does it, but I saw it with my own eyes. I wonder when this show will be over. We hear rumours that there is eternal trouble in Berlin; if this is so it might end up sooner than was expected’.”



## DEEL 6: DE LOOPGRAVENOORLOG

### **Anthem for doomed youth (Wilfred Owen)**

What passing-bells for these who die as cattle?  
Only the monstrous anger of the guns.  
Only the stuttering rifles' rapid rattle  
Can patter out their hasty orisons.  
No mockeries now for them; no prayers nor bells;  
Nor any voice of mourning save the choirs, –  
The shrill, demented choirs of wailing shells;  
And bugles calling for them from sad shires.  
What candles may be held to speed them all?  
Not in the hands of boys but in their eyes  
Shall shine the holy glimmers of goodbyes.  
The pallor of girls' brows shall be their pall;  
Their flowers the tenderness of patient minds,  
And each slow dusk a drawing-down of blinds.



### **Chef de section (Guillaume Apollinaire)**

Ma bouche aura des ardeurs de géhenne  
Ma bouche te sera un enfer de douceur et de séduction  
Les anges de ma bouche trôneront dans ton cœur  
Les soldats de ma bouche te prendront d'assaut  
Les prêtres de ma bouche encenseront ta beauté  
Ton âme s'agitiera comme une région pendant un tremblement de terre  
Tes yeux seront alors chargés de tout l'amour qui s'est amassé dans  
les regards de l'humanité depuis qu'elle existe  
Ma bouche sera une armée contre toi une armée pleine de  
disparates  
Variée comme un enchanteur qui sait varier ses métamorphoses  
L'orchestre et les chœurs de ma bouche te diront mon amour  
Elle te le murmure de loin  
Tandis que les yeux fixés sur la montre j'attends la minute  
prescrite pour l'assaut.



## They (Siegfried Sassoon, vertaling Tom Lanoye)

### ONZE JONGENS

't Zijn altijd oude mannen die op aarde  
De geest van God het meest reïncarneren  
Met gouden ringen, geurtjes, grijze baarden  
Of het aplomb waarmee ze redeneren:  
'Als onze jongens straks weer huiswaarts keren,  
Zijn zij een Ander Mens. De Goede Zaak  
Heeft hen gekneed – finaal het Kwaad bezweren! –  
En door het bloed van menig kameraad  
Komt het hun toe een nieuw rechtschapen ras  
Te kweken: zij, die steeds de Dood trotseren  
Met fiks gemoed en moedige grimas.'



Waarop de jongen zongen: 'Zijt maar zeker  
Dat zich in ons een Ander Mens bevindt.  
George is zijn benen kwijt en Bert is blind.  
Soo pakt meer pillen dan een apotheker.  
Jan slikte mosterdgas, Gaston is dood,  
En Piet heeft syfilis ... De kans is groot  
Dat geen piot zal demobiliseren  
Die niet veranderd is tot op het bot.'



Waarop, onfeilbaar, d' ouden riposteren:  
'Onpeilbaar zijn de wegen van den Here.'



## Achterland (Lament - Einstürzende Neubauten)

Zeg het niet Zeg het niet Zeg het niet Zeg het niet  
Halve rust betekent: ontluizen!  
Zij leven enkel van ons bloed  
Maar van bloed leven ze allen  
obussen produceren  
rantsoenen sturen  
kruit, kogels  
alles uit het achterland  
uit de neutrale landen  
chauffeurs, meisjes, brancardiers, dokters  
staal maken  
rails gieten  
en de mortieren  
Zeg het niet Zeg het niet Zeg het niet Zeg het niet  
(Men zou mijn gedachten ook moeten ontluizen)  
Van bloed leven ze allen



## DEEL 7: DE GEVECHTEN BIJ VERDUN EN DE SOMME

Lettre d'Eugène-Emmanuel Lemerrier à sa mère, 22 février 1915  
« Tu ne peux savoir, ma mère aimée, ce que l'homme peut faire contre l'homme. Voici cinq jours que mes souliers sont gras de cervelles humaines, que j'écrase des thorax, que je rencontre des entrailles. Les hommes mangent le peu qu'ils ont, accotés à des cadavres. Le régiment a été héroïque: nous n'avons plus d'officiers. »

(*Lettres d'un soldat*, Chapelot, 1916, p. 135.)



## DEEL 8: WAPENSTILSTAND



### Oorlogsdagboeken 1914-1918 (Virginie Loveling)



Woensdag 13 nov. '18. Om tien uur 's morgens vertrekken de koning, de koningin en de kroonprins van 't naaste dorp Mariakerke om aan het hoofd der troepen hun intrede te Gent te doen. Het ware onmogelijk de geestdrift, en de verrukking van de bevolking te beschrijven. In alle straten verdringt zich de menigte, in alle open deuren staan, door alle vensters liggen, in alle dakgoten zitten er mensen. Op de voetpaden houden velen bloemen en te geven tuilen in de hand. Men

noemt zulk een straatgedrang "op de hoofden kunnen gaan." Autos komen aangerezen, officieren te paard of per moto en boven al de zwarte hoeden wuiven blanke zakdoeken uit en dit voor elke

afzonderlijke groep, die aankomt. De zeldzaam aanwezende Franschen zijn 't voorwerp van buitengewone ovaties... Eindelijk ontstaat er een grootere opschudding onder de wachtenden. Muziekgeschal, de vorsten te paard. De koning en de prins in uniform, de koningin in bleek beige met een witten hoed op. Thans is het waanzin wat de menigte vervoert tot het hoogste toppunt van verrukking en verkleefdheid aan de dynastie. Het is de triomf van den stemmenstorm, die als een ontzaglijk geloei over de hoofden zweeft. Holland heeft zijn koninginnedagen, vaak met onze kalmer voelende vorstenliefde ten nadeele der Belgen vergeleken. Nu heeft Holland België te benijden: onze liefdebetuiging en onze vorstenmin!... Zes regimenten volgen in volle wapentuig, met bajonnetgeweren, machiengeweren, fietsen, autos, kanonwagens, met gespaard gebleven regimentsvendels, sterk toegejuicht, officieren met gouden starren op de borst, en ontelbare scharen paardevolk. De stoet schijnt niet te zullen ophouden en het geroep ronkt en dondert zoo mogelijk al luider en luider over de stad... Wat zien al die krijgsmannen er gezond, goed gevoed en krachtig uit in hun warme kloeke kakiuniformen! De volksverontwaardiging tegenover de activisten, heeft in de zieding der geesten ook zijn climax bereikt. Voor vele hunner woningen ligt het vensterglas aan scherven, ligt verbrand stroo en zeegras, met verwoedheid uit de bedden getrokken nevens stukken van meubels en geblutst, verschopt keukengerief. Bij het terugkeeren naar mijn straat, zie ik uit een aldus verwoesten winkel van een duitsche verwerij, uit den ingang zonder poort, wijven en kinderen komen met manden kolen, armvollen brandhout, ijzeren vaten en onbekende voorwerpen. Plunderaars aan het werk!...





## The Veteran (Margaret Postgate Cole)

We came upon him sitting in the sun  
Blinded by war, and left. And past the fence  
There came young soldiers from the Hand and  
Flower,  
Asking advice of his experience.  
And he said this, and that, and told them tales,  
And all the nightmares of each empty head  
Blew into air; then, hearing us beside,  
"Poor chaps, how'd they know what it's like?" he said.  
And we stood there, and watched him as he sat,  
Turning his sockets where they went away,  
Until it came to one of us to ask "And you're-how old?"  
"Nineteen, the third of May."



## Does it matter? (Siegfried Sassoon)

DOES it matter?—losing your legs?...  
For people will always be kind,  
And you need not show that you mind  
When the others come in after hunting  
To gobble their muffins and eggs.

Does it matter?—losing your sight?...  
There's such splendid work for the blind;  
And people will always be kind,  
As you sit on the terrace remembering  
And turning your face to the light.

Do they matter?—those dreams from the pit?...  
You can drink and forget and be glad,  
And people won't say that you're mad;  
For they'll know you've fought for your country  
And no one will worry a bit.

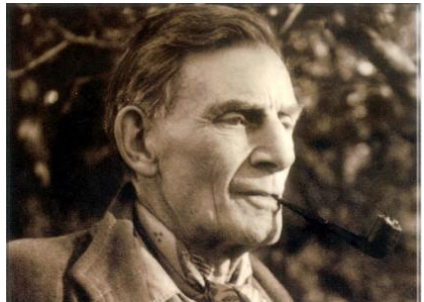


## DEEL 9: DE BALANS

### Bij het passeren van de Menenpoort (Siegfried Sassoon, vertaling Tom Lanoye)

Wie denkt nog, deze hoge poort passerend, aan  
De niet roemrijke Doden: het kanonnenvlees?  
Wie wast de stank weg van hun lot, hun vuil bestaan,  
Gedoemd, bijeengedreven, zegeloos, bevreesd?  
Brutaal herbouwd houdt dit saillant nu zelve stand –  
Voormalig voorpost, onder vuur van elke kant.  
Zijn schimmige beschermers zijn met praal betaald,  
Met dure steen, van vrede zat en arrogant:  
Soldij voor wie verrot is in verzopen land.

Hier etterde de wereld meest – en dat verwoordt  
Die trotse poort nu zo: 'Hun namen leven voort.'  
Liet ooit een offerande zich zozeer beschamen  
Als door deze ondraaglijk nameloze namen?  
Oh stonden zij maar op, door strijd en slijk verslonden,  
Ten spot tegen die tombe van de schande en de zonde



## SLOTWOORD – HERDENKING WOI in 2016

Beste cultuurliefhebbers

De culturele raad, in samenwerking met het gemeentebestuur Zelzate, staan erop gedurende de periode 2014-2018 ieder jaar de “Grote Oorlog”, met name WOI, op een gepaste wijze te herdenken.

Dit engagement heeft ertoe geleid dat we al twee jaar op rij een prachtig herdenkingsmoment aan die verschrikkelijke en weerzinwekkende oorlog hebben kunnen realiseren in onze gemeente.

Voor het jaar 2016 hebben we gekozen om de jeugd een kans te geven het barre oorlogsverleden aan de bevolking terug in herinnering te brengen.

De leerlingen en leerkrachten van het Koninklijk Atheneum Zelzate hebben daarom voorgesteld een spektakel te verzorgen voor cultuurliefhebbers en geïnteresseerden onder de bevolking om via woord en muziek het verschrikkelijke oorlogsverleden terug in onze gedachten te brengen.

Onze grote dank gaat hierbij uit naar de directie, leerkrachten en leerlingen van het Koninklijk Atheneum van Zelzate, in samenwerking met de culturele raad en het gemeentebestuur van Zelzate, om dit muzikaal theaterstuk con brio te realiseren.

We hopen hierbij dat dit historisch en tragisch moment uit het verleden op die wijze niet zal vergeten worden ter nagedachtenis van diegenen die gestreden hebben en al die moedigen die het leven lieten voor de vrede en vrijheid van al onze medeburgers.

We zullen hen nooit vergeten en hen steeds in onze gedachten houden.

Eric Raveel  
Voorzitter Culturele Raad  
Zelzate



Na het lezen van deze brochure kunnen we allemaal tot dezelfde conclusie komen: “Nooit meer Oorlog!”

Voor meer info: bezoek onze website: <http://go-zelzate.be>

## Met dank aan

Gemeentebestuur van Zelzate

De leerlingen van het Koninklijk Atheneum Zelzate

Culturele Raad van Zelzate

## COLOFON

Een uitgave van het Koninklijk Atheneum van Zelzate, oktober 2016.

## VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Koninklijk Atheneum Zelzate

## COÖRDINATIE, FOTOGRAFIE, REDACTIE EN EINDREDACTIE

Chantal Fontana - Famke Vandenbroele - Filip Bisschop - Nina Heesakkers

## VORMGEVING

Nina Heesakkers - Filip Bisschop - Benjamin Peeters

## MET STEUN VAN:



KONINKLIJK  
ATHENEUM  
Zelzate

